

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudkyně JUDr. Alenou Hockou v právní věci žalobce **L. B.** proti žalované **České správě sociálního zabezpečení se sídlem v Praze 5, Křížová 25** (dále jen **ČSSZ**), v řízení o žalobě ze dne 30. června 2010 proti rozhodnutí ze dne 28.4.2010 č.j X o *starobní důchod*

t a k t o :

- I. Žaloba se z a m í t á.**
- II. Účastníkům se náhrada nákladů řízení n e p ř i z n á v á.**

O d ů v o d n ě n í :

Včasnou žalobou, k níž byla připojena i kopie napadeného rozhodnutí, se žalobce domáhal přezkoumání shora uvedeného *rozhodnutí žalované ze dne 28.4.2010*, jímž byly zamítnuty jeho námitky a rozhodnutí ČSSZ č.j. X ze dne 5.2.2010 bylo potvrzeno s odůvodněním, že nelze vyhovět námitce žalobce ohledně snížení jeho důchodového věku s ohledem na skutečnost, že vychoval dvě děti, i požadavku na rozhodnutí v souladu se zákonem č. 198/2009 Sb., neboť v § 6 odst. 2 uvedeného zákona je výslovně uvedeno, že za diskriminaci se nepovažuje rozdílné zacházení, které souvisí se stanovením rozdílného důchodového věku pro muže a ženy; skutečnost, že v § 32 odst. 1

zákona č. 155/1995 Sb. je uveden rozdílný důchodový věk u mužů a žen je tedy zcela v souladu se zákonem č. 198/2009 Sb.; na základě čl. 2 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb. lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon a ČSSZ je tedy vázána zněním zákona a nemůže určit důchodový věk účastníka řízení jinak, než je stanoveno v § 32 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění (dále jen **zákon**).

Z připojené kopie předcházejícího rozhodnutí ČSSZ ze dne 5.2.2010 č. X vyplývá, že jím žalovaná žalobci přiznala od 1.10.2009 starobní důchod podle ustanovení § 31 zákona č. 155/95 Sb. ve výši 12.154,-Kč měsíčně s odůvodněním, že měsíčně základní výměra důchodu činí 2.170,-Kč a procentní výměra za 43 roků pojištění při snížení procentní výměry za 437 dnů z doby od přiznání důchodu do dosažení důchodového věku o 4,50% činí 9.984,-Kč a při nároku na starobní důchod bylo postupováno dle § 32 zákona.

*Žalobce ve své žalobě mimo jiné uvedl, že na základě rozhodnutí Okresního soudu Plzeň-jih vychoval svoje děti L. a E. do dospělosti a pokud by takto činil jako žena (nikoliv biologická matka), měl by ve smyslu znění zákona nárok na snížení důchodového věku na základě počtu vychovaných dětí. Tuto úlevu by získal i za předpokladu, že by podstoupil lékařský zákrok a byl oficiálně prohlášen za ženu. Na základě těchto skutečností se domnívá, že ČSSZ nepostupovala v souladu s § 2, odst. 3 zák.č. 198/2009 Sb., kde se praví: *Přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru.* Žalovaný naopak opírá svoje stanovisko o § 6, odst. 2 téhož zákona, kde je stanoveno, že: *Za diskriminaci se nepovažuje rozdílné zacházení, které souvisí se stanovením rozdílného důchodového věku²⁾ pro muže a ženy; to neplatí v systémech sociálního zabezpečení pracovníků podle § 8 a 9.* Tato dvě zdánlivě protichůdná ustanovení antidiskriminačního zákona vnímá tak, že stanovení věkové hranice důchodového věku je dáno zákonem a je rozdílné. Ale snižování tohoto věku je vázáno na splnění určitých činností, v daném případě výchovu dětí ve smyslu důchodového zákona. Zde právě vnímá rozdílné zacházení, protože jakákoli žena, při splnění podmínky, by měla nárok na snížení důchodového věku pro ženy. Jelikož si nenechal změnit pohlaví a nestal se ženou, toto zvýhodnění mu, v argumentaci ČSSZ, nepřísluší. Domnívá se, že se jedná o porušení antidiskriminačního zákona a proto žádá na základě splnění podmínky platné pro ženy, že je žalovaný povinný mu poskytnout obdobné zvýhodnění jako ženě.*

Z kopií přeložených pravomocných rozsudků Okresního soudu Plzeň-jih sp. zn. 3 C 363/83 ze dne 28.10.1983 a P 173/83 z dne 27.8.1987 vyplývá, že jimi byli nezletilí L., nar. X, a E., nar. X, B. svěřeny do výchovy a výživy otce L. B., tj. žalobce.

Žalovaná ve svém písemném vyjádření dne 29.7.2010 mimo jiné uvedla, že žalobce proti rozhodnutí ze dne 5.2.2010 podal námitky, o nichž bylo rozhodnuto napadeným rozhodnutím dne 28.4.2010, přičemž námitky obsahovaly stejně jako žaloba vyjádření žalobce o diskriminaci muže při stanovení důchodového věku odlišně od žen, třebaže se jedná o muže-otce, jenž vychoval děti.

Za použití § 32 zákona dosáhne žalobce důchodového věku pro nárok na řádný starobní důchod dne 12.12.2010. Zohlednit výchovu a výživu dvou dětí u muže však platný zákon neumožňuje. Ust. § 32 zákona, zejména odst. 4 a § 4 vyhl.č. 284/1995 Sb. zakotvuje a výslovně uznává podmínku výchovy dětí pouze u žen. Pokud by žalovaná uznala žalobci nižší důchodový věk z důvodu výchovy dětí, pak by rozhodla v rozporu s platným zákonem. V obdobné věci již rozhodl Ústavní soud (dále jen **ÚS**) nálezem pléna ze dne 16.10.2007, sp.zn. Pl. ÚS 53/04, jímž zamítl návrh Nejvyššího správního soudu (dále jen **NSS**) na zrušení ust. § 32 zákona s tím, že toto ustanovení je v souladu s Ústavou i Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“), neboť nerovnost založená tímto ustanovením má legální cíl a mezi cílem a prostředky existuje vztah přiměřenosti. Ústavní soud předeslal, že rovnost je kategorie relativní, jež vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů. Zásadě rovnosti v právech podle čl. 1 Listiny základních práv a svobod je proto třeba rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle, neplyne z ní však závěr, že by každému muselo být přiznáno jakékoli právo. Mezinárodní instrumenty o lidských právech a mnohá rozhodnutí mezinárodních kontrolních orgánů vycházejí z toho, že ne každé nerovné zacházení s různými subjekty lze kvalifikovat jako porušení principu rovnosti, tedy jako protiprávní diskriminaci jedné skupiny subjektů ve srovnání se subjekty jinými. Aby k porušení došlo, musí být splněno několik podmínek: S různými subjekty, které se nacházejí ve stejné nebo srovnatelné situaci, se zachází rozdílným způsobem, aniž by existovaly objektivní a rozumné důvody pro uplatněný rozdílný přístup. ÚS na základě uvedeného konstatoval, že určitá zákonná úprava, jež zvýhodňuje jednu skupinu či kategorii osob oproti jiným, nemůže být sama o sobě označena za porušení principu rovnosti. Zákonodárce má určitý prostor k úvaze, zda takové preferenční zacházení zakotví. Musí přitom dbát o to, aby zvýhodňující přístup byl založen na objektivních a rozumných důvodech (legitimní cíl zákonodárce) a aby mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení (právní výhody) existoval vztah přiměřenosti. ÚS dospěl k závěru, že napadené ustanovení není v rozporu s čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny ve vztahu k čl. 30 odst. 1 Listiny a že zrušením ust. § 32 zákona by nebyla nastolena rovnost obou pohlaví ve vztahu k právu na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří. Došlo-li by ke zrušení napadeného ustanovení, bylo by odebráno jisté zvýhodnění ženám-matkám, aniž by v rámci „zrovnoprávnění“ nabyli muži-otcové stejné výhody, jakou mají ženy-matky. ÚS je toliko negativním zákonodárcem a jeho zásah vůči napadenému ustanovení by tak pouze porušil princip ochrany důvěry občanů v právo, příp. zásah do právní jistoty, resp. legitimního očekávání. V tomto kontextu ÚS konstatoval, že v daném případě nenastal rozpor mezi pozitivním zákonem a spravedlností. Jestliže ust. § 32 zákona nebylo shledáno protiústavním, rozhodla žalovaná zcela správně, pokud stanovila žalobci důchodový věk dle ust. § 32 zákona jako muži ke dni 12.12.2010 bez přihlédnutí k výchově dvou dětí. Dále žalovaná poukázala na rozsudek NSS ze dne 2.7.2008 č.j. 3 Ads 52/2008-68 v obdobné věci a závěrem navrhla zamítnutí žaloby jako nedůvodné. *(Na vyjádření žalované žalobce přes výzvu soudu vůbec nereagoval.)*

Z připojeného *dávkového spisu vedeného žalovanou ohledně žalobce* vyplývá, že:

- žalobce podal dne 23.9.2009 na Okresní správě sociálního zabezpečení (dále jen **OSSZ**) Plzeň-jih žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku s požadavkem přiznání od 1.10.2009 *(v žádosti byl uveden požadavek žalobce o zápočet výchovy dětí při určení důchodového věku jako u ženy, která vychovala 2 děti s odkazem na antidiskriminační zákon*

č. 198/2009 Sb.; dále byly dle rodného listu ověřeny údaje o dětech žalobce L. a E. i připojeny ověřené kopie shora uvedených rozsudků Okresního soudu Plzeň-jih), o něž bylo rozhodnuto žalovanou dne 5.2.2010, kdy uvedeným rozhodnutím byl žalobci přiznán od 1.10.2009 starobní důchod dle § 31 zákona ve výši 12.154,-Kč měsíčně;

- poté žalobce podal včasné námitky, ve kterých zejména zdůraznil, že žalovaná se nezabývala přiloženými důkazy o snížení důchodového věku na základě vychovaných dětí a s jeho žádostí se v tomto vůbec nevypořádala, ačkoli námitku opírá o § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb., neboť dle něho s ním není jednáno stejně, jako by bylo jednáno s osobou jiného pohlaví, tj. ženou (nikoli matkou);
- následně žalovaná napadeným rozhodnutím ze dne 28.4.2010 námitky žalobce ze dne 29.3.2010 zamítla a rozhodnutí ČSSZ č.j. X ze dne 5.2.2010 potvrdila;
- napadeného rozhodnutí ze dne 28.4.2010 bylo žalobci doručeno dne 7.5.2010 (k vyzvednutí byla zásilka připravena k vyzvednutí 4.5.2010 na Poště Blovice dle připojené dodejky).

U ústního jednání konaného dne 20.10.2010 žalobce setrval na podané žalobě s tím, že antidiskriminační zák.č. 198/2009 Sb., § 2 odst. 3 jednoznačně vyjadřuje, že se jedná o diskriminaci a je přesvědčen, že pokud by Ústavní soud (nález sp. zn. Pl. ÚS 53/04) ohledně stejné věci nerozhodoval 16.10.2007, ale až po nabytí účinnosti antidiskriminačního zákona v září 2009, rozhodl by jinak, jelikož by v každém případě měla být zohledněna výchova dětí nejen matkami a ženami; je přesvědčen o tom, že jeho nárok je oprávněný, je ochoten absolvovat vlastně vše pro to, aby soudní cestou dosáhl požadovaného výsledku. Závěrem žalobce navrhl zrušení napadeného rozhodnutí žalované z důvodů uvedených v žalobě. Zástupce žalované mimo jiné k námitce žalobce připustil, že zatím neexistuje žádná databáze, ze které by bylo možno zjistit, zda na totéž dítě neuplatnilo započtení jeho výchovy více osob, ale o přípravě takového systému se již uvažuje, a závěrem odkázal na písemné vyjádření a v souladu s ním navrhl zamítnutí žaloby.

Soud upozorňuje, že řízení v této věci je upraveno *zákonem č. 150/2002 Sb.*, v platném znění, soudní řád správní (dále jen *s.ř.s.*), a pro návrh na přezkoumání rozhodnutí správního orgánu je stanoven termín *žaloba*, účastníci jsou označováni *žalobce* a *žalovaný*. Dle § 31 odst. 2, 3 *s.ř.s.* ve věcech důchodového pojištění a zabezpečení *rozhoduje specializovaný samosoudce*, který má práva a povinnosti předsedy senátu. Dle § 4 odst. 1 písm. a) *s.ř.s.* soudy ve správním soudnictví rozhodují o žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy.

V dané věci se jedná o dávku upravenou v § 31 zákona tak, že *pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal dobu pojištění stanovenou podle § 29 odst. 1 nebo 3 a*

- a) dosáhl alespoň věku 60 let, pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let, nebo**
- b) do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky, pokud jeho důchodový věk je nižší než 63 let.**

Dle § 32 odst.1, 2 a 4 zákona důchodový věk činí

a) u mužů 60let,

b) u žen

1. 53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí,
2. 54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,
3. 55 let, pokud vychovaly dvě děti,
4. 56 let, pokud vychovaly jedno dítě, nebo
5. 57let,

pokud pojištěnci dosáhli tohoto věku do 31. prosince 1995.

U pojištěnců, kteří dosáhnou věkových hranic uvedených v odstavci 1 v období od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2012, se důchodový věk stanoví tak, že ke kalendářnímu měsíci, ve kterém pojištěnec dosáhl této hranice, se přičítají u mužů dva kalendářní měsíce a u žen čtyři kalendářní měsíce za každý i započatý kalendářní rok z doby po 31. prosinci 1995 do dne dosažení věkových hranic uvedených v odstavci 1, a za důchodový věk se považuje věk dosažený v takto určeném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce; neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni takto určeného kalendářního měsíce.

Podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat.

Správní soudnictví se opírá o dvě základní zásady - dispoziční a koncentrace řízení. První z nich předurčuje nejen způsob zahájení řízení, ale také to, kdo vymezuje předmět řízení a kdo je tímto předmětem řízení oprávněn nakládat. Takovým subjektem je v soudním přezkumu správního rozhodnutí vždy žalobce a v jeho dispozici je tak nejen rozsah vlastního přezkumu ve smyslu výroku rozhodnutí, které napadá, a žalobních bodů, tedy důvodů, z nichž výroky napadá, ale také výrok, jehož vydání od soudu požaduje. Podstatou koncentrační zásady je obecné vymezení určitého časového úseku či fáze řízení pro provedení určitých procesních úkonů s negativním dopadem pro účastníka řízení a pro případ, že takové úkony učiní později, nelze k nim již přihlédnout.

V řízení soud vycházel z obsahu žaloby a napadené rozhodnutí žalované přezkoumal v namítaném rozsahu, když podle § 75 odst. 1 s.ř.s. při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu - stav ke dni 28.4.2010. V souladu s citovaným § 4 odst. 1 písm. a) s.ř.s. přezkoumal zdejší soud i obsah napadeného rozhodnutí žalované z hlediska zákonnosti, zejména z hlediska ustanovení § 29 a § 32 zákona. Napadené rozhodnutí bylo přezkoumáno i s ohledem na ustanovení § 67 až § 69 odst. 1, 2, § 72 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v nichž jsou mimo jiné stanoveny náležitosti rozhodnutí správního orgánu.

Soud však zjistil, že předmětné žalobě nelze přisvědčit, neboť k rozhodnému datu, i přes vydání zákona č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon, ze dne 23. dubna 2008 (účinnost od 1.9.2009) je povinen respektovat náleze ÚS sp. zn. Pl. ÚS 53/04 ze dne 16.10.2008, na jehož základě zůstal obsah § 32 zákona beze změny. O předmětné otázce (§ 32) svým nálezem autoritativně rozhodl ÚS, který mimo jiné vyjádřil, že určitá zákonná úprava, jež zvýhodňuje jednu skupinu či kategorii osob oproti jiným, nemůže být sama o sobě označena za porušení principu rovnosti. Zákonodárce má určitý prostor k úvaze, zda takové preferenční zacházení zakotví; musí přitom dbát o to, aby zvýhodňující přístup byl založen na objektivních a rozumných důvodech (legitimní cíl zákonodárce) a aby mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení (právní výhody) existoval vztah přiměřenosti. ÚS nesdílí názor, že napadené ustanovení je v rozporu s čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny ve vztahu k navrhovatelem uváděnému čl. 30 odst. 1 Listiny a že zrušením § 32 zákona by byla nastolena rovnost obou pohlaví ve vztahu k právu na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří. Došlo-li by ke zrušení napadeného ustanovení, bylo by odebráno jisté zvýhodnění ženám – matkám, aniž by v rámci „rovnoprávnění“ nabyli muži-otcové stejné výhody, jakou mají ženy-matky. ÚS je toliko negativním zákonodárcem a jeho zásah vůči napadenému ustanovení by tak pouze porušil princip ochrany důvěry občanů v právo, příp. zásah do právní jistoty, resp. legitimního očekávání. V tomto kontextu ÚS konstatoval, že v daném případě nenastal rozpor mezi pozitivním zákonem a spravedlností. Dále posuzoval zvýhodňující přístup, který byl založen na objektivních a rozumných důvodech. Přihlédl k důvodům historickým a sociologickým i ke komparatistice, shledal přitom, že napadené ustanovení vychází z existence legitimního cíle. Přihlédl i k tomu, že ustanovení § 32 zákona není z hlediska komparatistického v zemích Evropské unie výjimkou, byť i obecný trend směřuje k perspektivnímu odstranění rozdílného důchodového věku mužů a žen, o němž se diskutuje i v ČR. Závěrem bylo uvedeno, že s ohledem na okolnost, že ÚS přisvědčil argumentaci svědčící pro závěr, že existovaly objektivní a rozumné důvody pro uplatněný rozdílný přístup, dospěl proto k závěru, že ustanovení § 32 zákona není v rozporu s čl. 1, čl. 3 odst. 1 a čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, pročež návrh na jeho zrušení zamítl (§ 70 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb.).

Napadené rozhodnutí bylo proto shledáno soudem obsahově jako věcně správné a odpovídající zákonu, i když v rozhodnutí ze dne 5.2.2010 nebylo uvedeno, zda se starobní důchod přiznává dle písmena a) či b) § 31 zákona, na které je členěn (žalovaná se tím vůbec nezabývala), žalobní body nebyly shledány důvodnými, jelikož žalobce není matkou ani ženou, která vychovala děti, nelze proto dle platné právní úpravy při stanovení důchodového věku zohlednit výchovu dětí žalobcem, proto byla žaloba zamítnuta (výrok *I.rozsudku*) podle § 78 odst. 7 s.ř.s. (soud zamítne žalobu, není-li důvodná). Soud je povinen respektovat stávající právní úpravu, vázán je i nálezem ÚS podle čl. 89 odst. 2 Ústavy (zák.č.1/1993 Sb.), i když samozřejmě nepřehlédl obsah citovaného § 32 odst. 4 zákona vztahujícího se k ženám osobně pečujícím o děti vázané na délku výchovy, ale nikoli k biologickým matkám, což sice odpovídá i péči otce o děti, avšak dosud zcela bez odezvy při stanovení důchodového věku.

Náhrada nákladů řízení nebyla přiznána žádnému z účastníků v souladu s § 60 odst. 1, 2 s.ř.s., jelikož žalobce ve věci neměl úspěch a správní orgán na ně nemá právo ze zákona (výrok II.rozsudku).

P o u ě n í : **Rozsudek, který byl doručen účastníkům, je v právní moci (§ 54 odst. 5 s.ř.s.).**

Kasační stížnost proti tomuto rozsudku lze podat pouze za podmínek stanovených v § 102 a následující s.ř.s. ve lhůtě do dvou týdnů po doručení rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu se sídlem v Brně prostřednictvím Krajského soudu v Plzni ve dvou písemných vyhotoveních a stěžovatel, který nemá vysokoškolské právnické vzdělání, musí být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s.ř.s.).

Kasační stížnost směřující jen proti výroku o nákladech řízení nebo proti důvodům rozsudku je nepřipustná (§ 104 odst. 2 s.ř.s.).

V Plzni dne 20.října 2010

JUDr. Alena Hocká,v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení: Michaela Vurmová